

طرح درس

۱- عنوان درس: فرهنگ و تمدن ایران در دوره ساسانی

۲- شماره درس:

۳- تعریف : مجموعه الگوهای رفتاری و ذهنی جامعه و حکومت عصر ساسانی، فرهنگ و تمدن ایران را در آخرین دوره تاریخی ایران باستان شکل داده اند. الگوهای مزبور شامل طیف گسترده ای از باورهای مذهبی، سنت های ادبی، هنرهای تجسمی، سازمان های اجتماعی، ساختارهای سیاسی و مناسبات اقتصادی می باشند که در کالبد مواد فرهنگی و متون تاریخی بازتاب یافته اند. از این رو می توان فرهنگ و تمدن عصر ساسانی را از گذر مطالعه متون و مواد فرهنگی آن دوره مورد تتبع و تفحص قرار داد.

۴- منابع

- آموزگار، ژاله و احمد تفضلی، ۱۳۸۹، اسطوره زندگی زردشت، تهران: نشر چشمه.
- ایناسترانتسیف، کانستانتین، ۱۳۸۴، تحقیقاتی درباره ساسانیان، ترجمه کاظم کاظم زاده، تهران: علمی و فرهنگی.
- بروسیوس، ماریا، ۱۳۹۰، ایرانیان عصر باستان، ترجمه هایده مشایخ، تهران: هرمس.
- بهار، مهرداد، ۱۳۸۹، پژوهشی در اساطیر ایران، تهران: آگه.
- بویس، مری، ۱۳۹۱، زردشتیان، ترجمه عسگر بهرامی، تهران: ققنوس.
- تفضلی، احمد، ۱۳۷۶، تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام، تهران: سخن.
- دریایی، تورج، ۱۳۸۶، شاهنشاهی ساسانی، ترجمه مرتضی ثاقب فر، تهران: ققنوس.
- دریایی، تورج، ۱۳۸۷، تاریخ و فرهنگ ساسانی، ترجمه مهرداد قدرت دیزجی، تهران: ققنوس.
- سرخوش کرتیس، وستا و سارا استوارت، ۱۳۹۲، ساسانیان، ترجمه کاظم فیروزمند، تهران: نشر مرکز.
- شیرد، دوروتی، ۱۳۸۷، «هنر ساسانی»، تاریخ ایران کمبریج (جلد سوم، بخش دوم: از سلوکیان تا فروپاشی دولت ساسانیان)، گردآورنده احسان یارشاطر، ترجمه حسن انوشه، چ. ۵، تهران: امیرکبیر، صص. ۶۵۲-۵۵۳.
- شهبازی، علیرضا شاپور، ۱۳۸۹، تاریخ ساسانیان، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- شیپمان، کلاوس، ۱۳۸۶، مبانی تاریخ ساسانیان، ترجمه کیکاووس جهاننداری، چ. ۲، تهران: فرزانه روز.
- فهد، توفیق و دیگران، ۱۳۸۷، آتش در خاور نزدیک باستان، تهران: نشر ماهی.
- فون گال، هوبرتوس، ۱۳۷۸، جنگ سواران در هنر ایرانی و هنر متأثر از هنر ایرانی در دوره پارت و ساسانی، ترجمه فرامرز نجد سمیعی، تهران: نسیم دانش.
- کرتیس، جان، ۱۳۸۹، بین النهرین و ایران در دوران اشکانی و ساسانی: واژش و بازایی در حدود ۲۳۸ ق.م. - ۶۴۲ م.، ترجمه زهرا باستی، تهران: سمت.
- کریستنسن، آرتور، ۱۳۸۸، ایران در زمان ساسانیان، ترجمه رشید یاسمی، تهران: صدای معاصر.
- کیان راد، حسین، ۱۳۸۵، جامعه و اقتصاد عصر ساسانی، تهران: سخن.

- لباف خانیکی، میثم، ۱۳۸۹، پارت و ساسانی، انتشارات آموزش جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران.
  - لباف خانیکی، میثم، ۱۳۹۱، «مقدمه ای بر جغرافیای اداری ایران در دوره ساسانی»، فصلنامه پاژ، شماره ۱۰.
  - لوکونین، ولادیمیر گرگوریویچ، ۱۳۸۴، تمدن ایران ساسانی، ترجمه عنایت الله رضا، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
  - نیولی، گاردو، ۱۳۸۷، آرمان ایران، ترجمه سید منصور سید سجادی، تهران: پیشین پژوه.
  - نیولی، گاردو، ۱۳۸۸، از زردشت تا مانی، ترجمه آرزو رسولی طالقانی، تهران: ماهی.
  - هرمان، جورجینا، ۱۳۷۳، تجدید حیات هنر و تمدن در ایران باستان، ترجمه مهرداد وحدتی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ۵- اهداف:** اهداف تدریس واحد درسی فرهنگ و تمدن ایران در دوره ساسانی به شرح ذیل می باشد:
- ۱-۵- آشنایی دانشجویان با سیر تحول فرهنگ ایران در مقطع تاریخی ساسانی
  - ۲-۵- شناخت ویژگی های جامعه دوره ساسانی
  - ۳-۵- شناخت باورهای اعتقادی و اساطیری ایرانیان عصر ساسانی
  - ۴-۵- بررسی تأثیر اندیشه و فرهنگ عصر ساسانی بر مواد فرهنگی
  - ۵-۵- شناخت تعامل فرهنگ دوره ساسانی با سازمان های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن عصر
- ۶- تعهدات دانشجو:** تعهدات دانشجویانی که موظف به گذراندن واحد درسی باستان شناسی ساسانی در مقطع کارشناسی می باشند، به شرح ذیل است:
- ۱-۶- حضور مستمر در کلاس
  - ۲-۶- مشارکت در بحث های مطروحه در کلاس
  - ۴-۶- شرکت در امتحان و اخذ نمره قبولی
- ۷- پیش نیازها:** دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد باستان شناسی قبل از اخذ واحد درسی باستان شناسی ساسانی موظف به گذراندن و یا آشنایی با واحدهای زیر می باشند:
- ۱-۷- باستان شناسی ساسانی
- ۸- شیوه محاسبه نمره:** ارزیابی سطح علمی دانشجویان از طریق امتحان پایان ترم صورت می پذیرد.

میثم لباف خانیکی
استاد درس

تقویم آموزشی درس باستان شناسی ساسانی

عنوان بحث	هفته / جلسه
اهمیت دوره ساسانی در تاریخ و تمدن ایران	اول
فرهنگ و تمدن چیست؟	دوم
کلیات تاریخ دوره ساسانی	سوم
مبانی اعتقادی دوره ساسانی	چهارم
تاریخ دین زردشتی	پنجم
اصول و ساختار دین زردشتی در دوره ساسانی	ششم
آتش و آتشکده در اعتقادات زردشتیان دوره ساسانی	هفتم
مراسم و مناسک آیینی زردشتیان دوره ساسانی	هشتم
اقلیت های دینی در دوره ساسانی	نهم
ساختار جامعه در دوره ساسانی	دهم
طبقات اجتماعی دوره ساسانی	یازدهم
زندگی درباری در دوره ساسانی	دوازدهم
سازمان دربار در دوره ساسانی	سیزدهم
توده مردم در جامعه دوره ساسانی	چهاردهم
زنان در جامعه دوره ساسانی	پانزدهم
جمع بندی و نتیجه گیری	شانزدهم